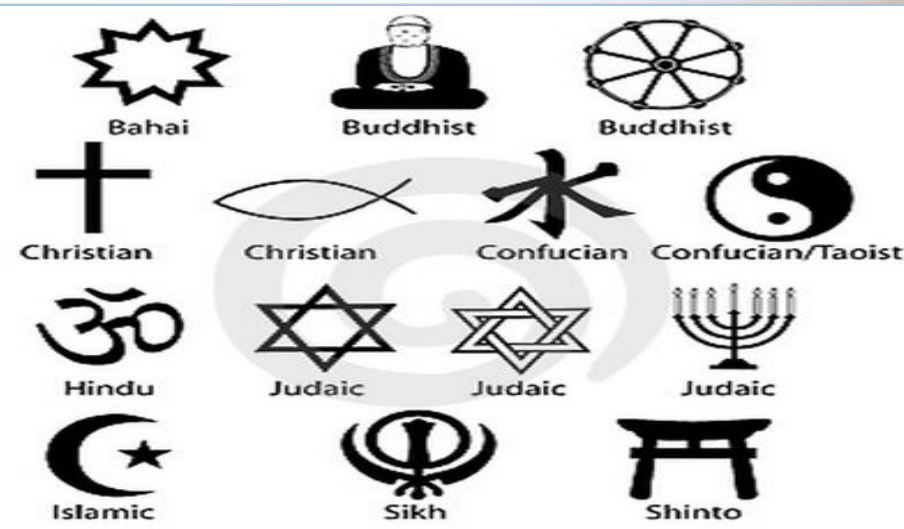

พหุวัฒนธรรมกับการสนธิภาพ

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ

ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า

www.elifesara.com

ekkachais@hotmail.com

ความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม

- พม่า
- กัมพูชา
- ลาว
- มาเลเซีย
- เนปาล
- อินเดีย
- บังคลาเทศ
- ปากีสถาน
- จีน
- ฟิลิปปินส์
- คนเวียดนาม
- คนพม่า
- สหรัฐอเมริกา

สหประชาชาติกับการรักษาสันติภาพ

- สหประชาชาติมิได้ดำเนินบทบาทในด้านการรักษาสันติภาพเพียงบทบาทเดียว
- สหประชาชาติยังมีบทบาทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนไปจนถึงการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา สันติภาพ ความมั่นคงของโลก
- ภารกิจของสหประชาชาติได้กำหนดขอบเขตไว้อย่างกว้างขวาง คือ “การช่วยเหลือพลเมืองโลกให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น มีความปลอดภัย มีเกียรติและศักดิ์ศรี
- ทุกบทบาท ทุกภารกิจ จะถูกดำเนินการภายใต้กรอบแนวทางของกฎบัตรสหประชาชาติ

มาตรา ๑๓

- สมัชชาฯ จะต้องริเริ่มการศึกษาและทำคำแนะนำเพื่อความมุ่งประสงค์ในการ
  - ก. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการเมือง และสนับสนุนพัฒนาการก้าวหน้าของกฎหมายระหว่างประเทศและการประมวลกฎหมายนี้
  - ข. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การศึกษาและอนามัย และช่วยเหลือให้ได้รับสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลักมูลสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา

กระบวนการสันติภาพและความขัดแย้งภายใน

- ปัญหาความขัดแย้งภายในปะทุขึ้นในชาติใดชาติหนึ่ง อาจมีสาเหตุจากเงื่อนไขหนึ่งหรือหลายประการ ประกอบกัน เช่น **ความไม่เป็นธรรมในสังคม ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ การรักษาการปกครองของรัฐ กฎหมายหรือองค์กรบังคับใช้กฎหมาย ประกอบกับภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางสถาปนาครอบคลุมพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ**
- (กรณีศึกษาเช่น อาเซอร์ ตีมอร์ หรือความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย) เมื่อความขัดแย้งปะทุขึ้น รัฐมีหน้าที่ต้องยุติความขัดแย้งและรักษาความสงบภายใน โดยการบังคับใช้กฎหมายตามกลไกปกติของรัฐ หากสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ในขณะที่เงื่อนไขที่เป็นต้นเหตุได้รับการแก้ไขความขัดแย้งก็จะยุติ

สถานการณ์ด้านความมั่นคง

- แนวโน้มจะใช้กระบวนการทางการเมืองแก้ไขปัญหาแทนการสู้รบด้วยอาวุธ
- ความขัดแย้งในรูปแบบใหม่ที่เกิดจากหลายปัจจัย เช่นความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมที่ปะทุขึ้น ต้องมีมาตรการแก้ไขที่ไม่ให้ขยายขอบเขตกว้างขวาง
- มีมาตรการป้องกันกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในระดับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่ม ผลประโยชน์ทางการเมืองที่อาจขยายตัวเป็นความขัดแย้งขนาดใหญ่ ที่มีผลกระทบต่อสันติภาพ และความมั่นคงของประเทศต่างๆ

สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศเปลี่ยนไป

- การเคลื่อนย้ายข้อมูลข่าวสาร เงินทุน ทำให้โลกเล็กลง
- รัฐและพรมแดนลดความสำคัญเกิดปัญหาลักษณะข้ามรัฐและความสลับซับซ้อน
- โลกจะมีประชาธิปไตยสูงขึ้น
- ความโดดเด่นอำนาจเดียวจะลดความสำคัญ
- การต่อสู้ทางวัฒนธรรมและศาสนาจะเพิ่มมากขึ้นระหว่างพุทธ อิสลาม คริสต์ และขงจื้อ

ทิศทางของสถานการณ์โลกในอนาคต

- สถานการณ์ด้านความมั่นคงมีความเปราะบาง
- ความขัดแย้งระหว่างรัฐและภายในรัฐขยายวงกว้างในทุกภูมิภาค
- ผลจากโลกาภิวัตน์เกิดความไม่แน่นอนหรือการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว
- การกอบโกยแย่งชิงทรัพยากรของรัฐต่างๆ
- ภัยคุกคามจากเครือข่ายก่อการร้าย อาวุธทำลายล้างสูง
- ภัยคุกคามจากภัยพิบัติขนาดใหญ่

บทบัญญัติที่กำหนดในกฎบัตรสหประชาชาติ

หมวดที่ ๑ Article 2 ข้อ 7

“Nothing contained in the present charter shall authorize the UN to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the member to submit such matters to settlement under the present charter; But this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under chapter 7”

การแก้ปัญหาด้วยกระบวนการสันติภาพด้วยตัวเอง

หนทางที่ ๑ ตามบทบัญญัติที่กำหนดในกฎบัตรสหประชาชาติหมวดที่ ๑ Article 2 ข้อ 7

- การแก้ปัญหาภายในโดยรัฐใช้กระบวนการสมานฉันท์สองฝ่าย
- พยายามป้องกันไม่ให้อันตรายถูกยกระดับขึ้นสู่สากล
- หัวใจสำคัญคือไม่ยอมให้กลุ่มกองกำลังได้รับการยอมรับสถานภาพจากประชาคมโลก
- ควบคุมการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถ้าสามารถควบคุมได้ก็มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธความพยายามในการแทรกแซงด้วยบทบาทการรักษาสันติภาพจากประชาคมโลกได้

ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ

ปัญหาความขัดแย้งภายในชาติใดชาติหนึ่งอาจมีสาเหตุจากเงื่อนไขหนึ่งหรือหลายประการประกอบกัน

- ความไม่เป็นธรรมในสังคม
- ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์
- การรักษาการปกครองของรัฐ
- กฎหมายหรือองค์กรบังคับใช้กฎหมาย อ่อนแอ
- ภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางสถาปนาครอบคลุมพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ

พหุนิยม (pluralism) คืออะไร?

คือความหลากหลายที่มักหมายถึงถึง

- 1. กลุ่มคน** ที่มีความแตกต่างกันทางวัย ชาติพันธุ์ ชนชั้น อาชีพ เพศภาวะ และ ฯลฯ
- 2. วัฒนธรรม** ซึ่งรวมทุกอย่างของวิถีการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา กฎหมาย อาหาร การแต่งกาย การละเล่น การเรียน เพลง ภาพเขียน งานปั้น ภาษา และ ฯลฯ

โลกในศตวรรษที่ 21 คือโลกแห่งพหุนิยม ทั้งในแง่ทวิสัย และอัตวิสัย คือมุมมองโลกมีหลายแบบที่เราจะเชื่อ ชื่นชอบ หรือชังโลก

พหุวัฒนธรรม (Multicultural)

- สหรัฐอเมริกา และยุโรปบางประเทศ รับคนจำนวนมากจากประเทศอื่นให้สามารถย้ายถิ่นฐานอย่างถาวร
- ประชากรที่อพยพย้ายถิ่นดังกล่าวต้องเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติใหม่ แต่ก็มิได้ทอดทิ้ง ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนาเดิม
- ระยะแรก ๆ ประชากรเจ้าของประเทศ จะไม่ยอมรับเชื้อชาติ และวัฒนธรรมอื่น แต่ต่อมาเมื่อมีการให้การศึกษาในเรื่องสิทธิของมนุษยชน ของแต่ละบุคคลมากขึ้น ประชากรผู้อพยพย้ายถิ่นก็ได้รับการยอมรับมากขึ้น
- เรื่องของพหุวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ไม่เพียงแต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและในทวีปยุโรปเท่านั้น แต่รวมไปถึงประเทศต่าง ๆ ทุกทวีปทั่วโลก
- อาจกล่าวได้ว่า **แทบทุกประเทศในโลกจะประกอบด้วยชนที่อยู่ดั้งเดิม ชนกลุ่มน้อยและหรือกลุ่มอพยพย้ายถิ่น** ที่มี ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และความเป็นอยู่ต่างกัน ประกอบอาชีพ อยู่อาศัย และเป็นพลเมืองของอีกประเทศหนึ่งเป็นการถาวร อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

การศึกษาพหุวัฒนธรรม

1. ช่วยลดความรู้สึกเหยียดหยามเรื่องเชื้อชาติ หรือชนชาติและศาสนา
2. จำเป็นมากสำหรับการศึกษาพื้นฐานที่ควรต้องบรรจุไว้ในหลักสูตร
3. เป็นเรื่องที่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกคน ควรต้องให้ความสนใจ เข้าใจ และตระหนักความสำคัญ
4. เป็นการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม มองทุกคนในสถานภาพที่เท่าเทียมกัน ทั้งเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในการดำเนินชีวิตในสังคมนั้น
5. เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในชุมชน ในสังคม ได้อย่างมีสันติสุข
6. ครู อาจารย์ที่จะสอนเรื่องนี้จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และมีกระบวนการที่แยบยลที่จะสอนหรือให้ความรู้เรื่องนี้ หรือสอนแบบบูรณาการกับวิชาอื่น
7. ช่วยให้ทุกคนในสังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่นำเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อไปใช้ในทางที่ผิด

“สังคมพหุวัฒนธรรมของไทย”

สังคมไทยมี “พหุ” : เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา
จารีตประเพณี และการดำรงชีวิต

“สังคมพหุวัฒนธรรมของไทย”

- สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- มีความยืดหยุ่นสูง
- มีการผสมผสานกันอย่างกลมกลืน
- ยืดหยุ่นในการเชื่อมวัฒนธรรมเก่าและใหม่ หรือเชื่อมวัฒนธรรมอื่นเข้าในสังคมด้วยกันอย่างงดงาม
- สังคมไทยยังมีภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรมไทยสูงอีกด้วย

คนไทยในอดีตผูกพันกับสายน้ำ จึงมีลักษณะเหมือนน้ำ

- มีจิตใจเยือกเย็น
- มีความสามัคคี (ไม่แยกจากกัน)
- ยืดหยุ่น ผ่อนหนัก ผ่อนเบา (อ่อนไม่แข็ง)
- ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ (ใส่ภาชนะต่าง ๆ ได้ตามต้องการ)

แม้สังคมจะเป็น “พหุวัฒนธรรม” แต่ก็มีความเป็นไทย

คนไทยในปัจจุบันผูกพันกับสายน้ำคนไทยจึงมีลักษณะเหมือนน้ำ (ซึ่งสกปรกขึ้น)

1. มีจิตใจก้าวร้าวรุนแรงมากขึ้น
2. ไม่สามัคคี แบ่งแยกมากขึ้น
3. ไม่ยืดหยุ่น ไม่ประนีประนอม
4. ไม่มีชั้นติธรรม

ประเทศไทย

- มีกลุ่มประชากรอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีสถานะเชิงพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะจังหวัดที่มีชนกลุ่มน้อยอยู่อาศัย หรือจังหวัดที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้ รวมทั้งจังหวัดในเขตภาคกลาง
- ในเมืองใหญ่ ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งทุนหรือร่วมทุน จากบริษัทหรือกลุ่มบุคคลจากต่างประเทศ ก็จะมีประชากรกลุ่มหนึ่งเป็นชาวต่างประเทศที่มีภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างจากคนไทย พักอาศัยอยู่
- ในลักษณะพหุวัฒนธรรม การจัดการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน รวมถึงการศึกษาตามอัธยาศัย **จะต้องเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจ ยอมรับความแตกต่างของเด็กและเยาวชนต่างวัฒนธรรม เคารพสิทธิของแต่ละบุคคล**
- กำหนดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันไม่กีดกันกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นชนกลุ่มน้อย

การศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education)

- เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในการศึกษาระดับพื้นฐาน เป็นสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยจำนวนมากจัดเป็นรายวิชาหรือสาขาวิชาเพื่อศึกษาเจาะลึกไปยังวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชนเผ่า ชนกลุ่มน้อย ที่รวมตัวกันอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ หรือแยกกลุ่มอยู่ห่างจากสังคมใหญ่
- แต่ละประเทศบางสถาบัน จัดเรื่อง สตรีศึกษา เน้นสถานะ บทบาทของสตรีในครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้วย
- เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ชนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล
- ให้โอกาสชนกลุ่มน้อยซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยนำไปสู่ความเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและความสวยงามบนความแตกต่าง หลากหลาย มีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความสำเร็จก้าวหน้า ได้อย่างยั่งยืนแน่นอน

Vision Malaysia 2020

1. สร้างสังคมให้หลอมรวมเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ที่หลากหลายเป็นหนึ่งเดียว คือ ชาวมาเลเซีย (Bangsa Malaysia)
2. สร้างสังคมที่มีอิสระเสรีในเชิงความรู้สึกรักใคร่ เป็นสังคมที่พัฒนาแล้วอย่างมีความมั่นคง
3. สร้างเสริมสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์
4. สร้างสังคมที่เปี่ยมด้วยศีลธรรมและจริยธรรม
5. สร้างสังคมที่มีอุดมการณ์เสรีนิยมและยอมรับผู้อื่น
6. สร้างสังคมที่มีฐานความคิดเป็นวิทยาศาสตร์และคิดอย่างก้าวหน้า
7. สร้างสังคมที่ห่วงใยเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
8. สร้างหลักประกันให้มีความเป็นธรรมในสังคมทางด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายความมั่งคั่งของชาติอย่างทั่วถึงและยุติธรรม
9. สร้างสังคมที่มั่งคั่ง มีระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ มีความยืดหยุ่น มีพลวัตสูง

สันตภิโถดมิได้ทำมึความยุดัธรรม

- สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติ ด้วยให้ความยุดัธรรม และสิทธิที่เท่าเทียม
- ขจัดความหลงผิดในตัวยุคคค ล มิใช่มุ่งกำจัดตัวยุคคค ล
- ยิงใช้อำนาจ ยิงเกิดความรุนแรงและการไม่ยอมรับ
- ไม่มีใครถูกหรือผิดโดยสมบูรณ์ ความขัดแย้งแก้ได้ด้วยความร่วมมือ
- “สันติภาพในโลกจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ก็เมื่อเราแต่ละคนสร้างสันติภาวะขึ้นได้ ภายในใจของเราเองก่อน” (ทะเล ลามะ แห่งธิเบต)

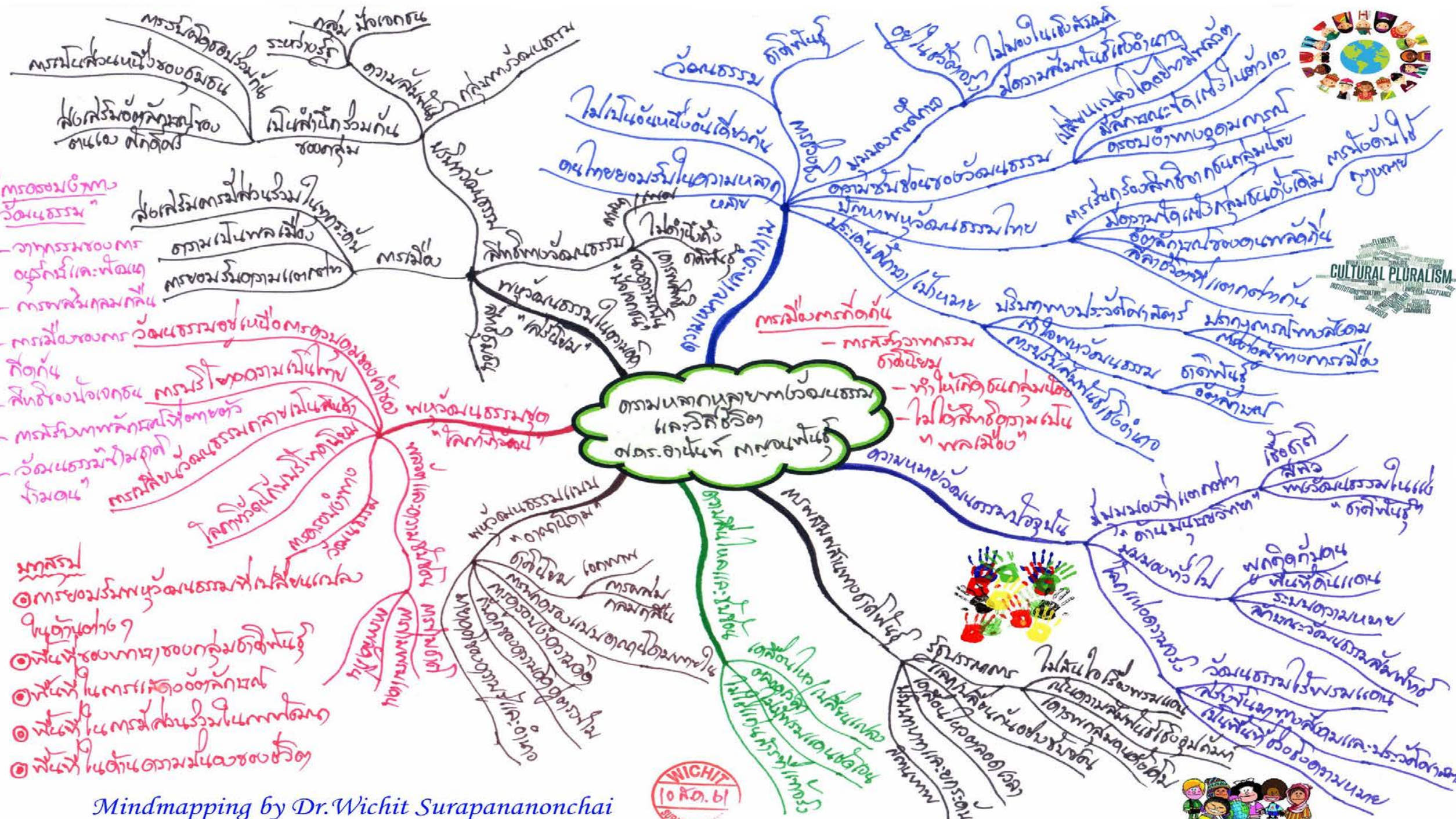
พื้นที่ความขัดแย้งประเทศรวันดา และบอสเนีย

- เน้นการทำงานชุมชนระดับรากหญ้าตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของผู้คนจำเป็นที่จะต้องเริ่มจากคนในระดับรากหญ้า ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงจากข้างบน
- พยายามสร้างเงื่อนไขให้ผู้คนที่แตกต่างกันหลากหลาย ในชุมชนได้มีโอกาสมาพบปะกันโดยผ่านการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันจะช่วยเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- มีกิจกรรมที่มีพลังช่วยดึงผู้คนในชุมชนมารวมกัน เช่น เศรษฐกิจที่ช่วยเสริมสร้างรายได้
- หากพวกเขาได้เริ่มการสร้างสันติภาพในสังคมพหุลักษณะทางศาสนาชาติพันธุ์ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน
- การดำรงอยู่ร่วมกันต้องมีการผสมรวมกันโดยกลุ่มที่มีอัตลักษณ์ ที่หลากหลายมากกว่าที่จะอยู่เพียงคนที่เป็นกลุ่มพวกเดียว
- หากต้องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่แตกแยกกัน ก็ต้องสร้างกิจกรรม ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มในชุมชนซึ่งจะช่วยให้คนต่างอัตลักษณ์และพื้นฐาน ได้มีโอกาสร่วมปฏิสัมพันธ์กัน นอกเหนือจากกิจกรรมอื่นๆ ยังมีกิจกรรมกีฬา หรือวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้านอื่นๆ เพื่อให้คนได้มีความสุขร่วมกัน

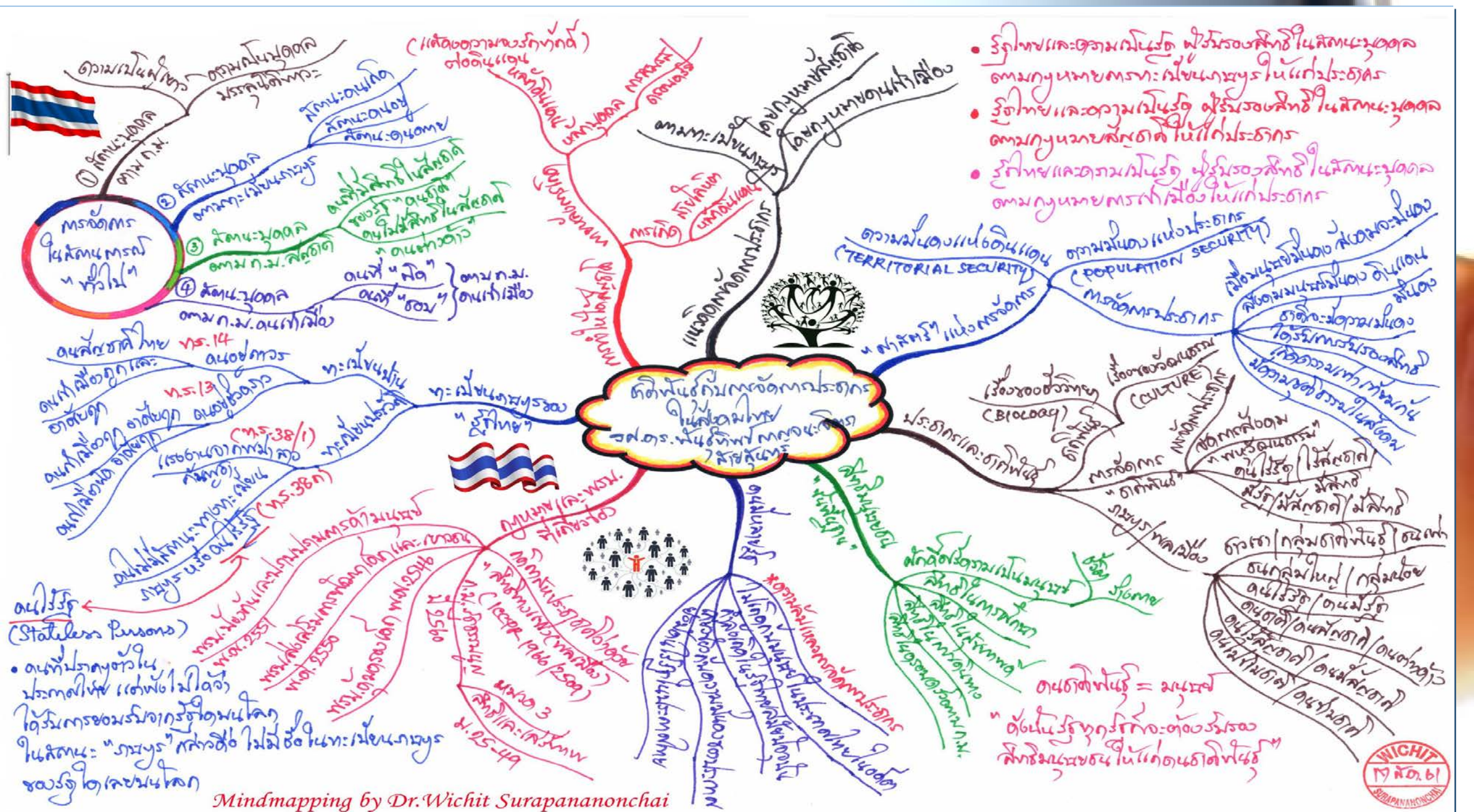
พหุนิยมจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ

- ชุมชนหนึ่งๆ อาจประกอบด้วยผู้คน หลากหลายศาสนาและหลากหลายชาติพันธุ์มารวมอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่หากความสัมพันธ์ของผู้คนเหล่านั้นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความเป็นสังคมพหุนิยมย่อมไม่เกิดขึ้น หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งความเป็นสังคมพหุนิยมไม่ใช่และไม่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยปราศจากการมีส่วนร่วมต่อกันและกัน
- รู้จักอดทนอดกลั้น ต่อผู้ที่ต่างจากเรา พยายามเข้าใจผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากเรา การอยู่แบบต่างคนต่างอยู่อาจไม่เกิดความขัดแย้งใดๆ ขึ้นในชุมชน แต่ก็ถือว่าชุมชนสังคมนั้นๆ ไม่มีความเป็นพหุนิยมอย่างแท้จริง
- การยืนหยัดในอัตลักษณ์ ความเป็นตัวตนของตนเองและในขณะเดียวกันก็เคารพในความแตกต่าง ของอัตลักษณ์ผู้อื่นที่แตกต่างจากตน

Mindmapping by Dr. Wichit Surapananonchai

มร.เมอมีเย
 ตราวมณี (1) / 10
 ตราวมณี (2) / 10
 ตราวมณี (3) / 10

คือ แก่นของความเป็นมนุษย์ มองว่ามนุษย์ไม่ต่างจากสัตว์
 ต่างกันที่จิตใจ (หัวใจ) และสติปัญญา
 อุดมไปด้วยสติปัญญา
 อุดมด้วย UBUNTU เป็นนามของความรัก "อยู่เป็นเพื่อน
 เป็นใจที่ก้าวทันธรรม"

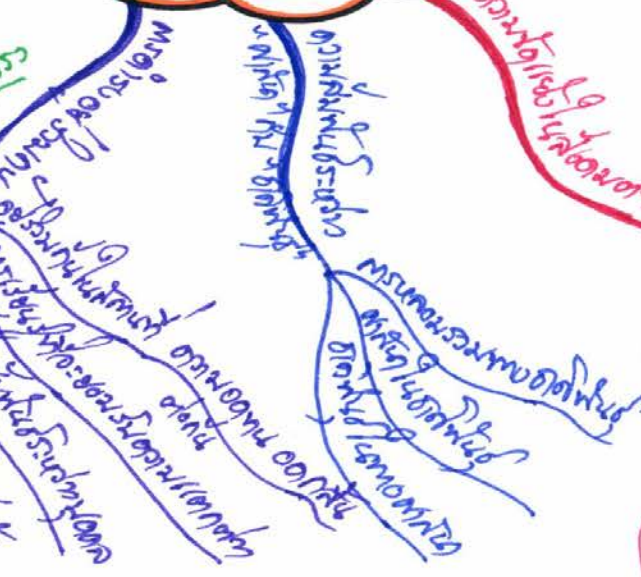
มร.ชวรัตน์ มานพปัทมกุล
 "มอหังสา"
 พล.ต.ร. สุทธิศักดิ์ เจริญกุล

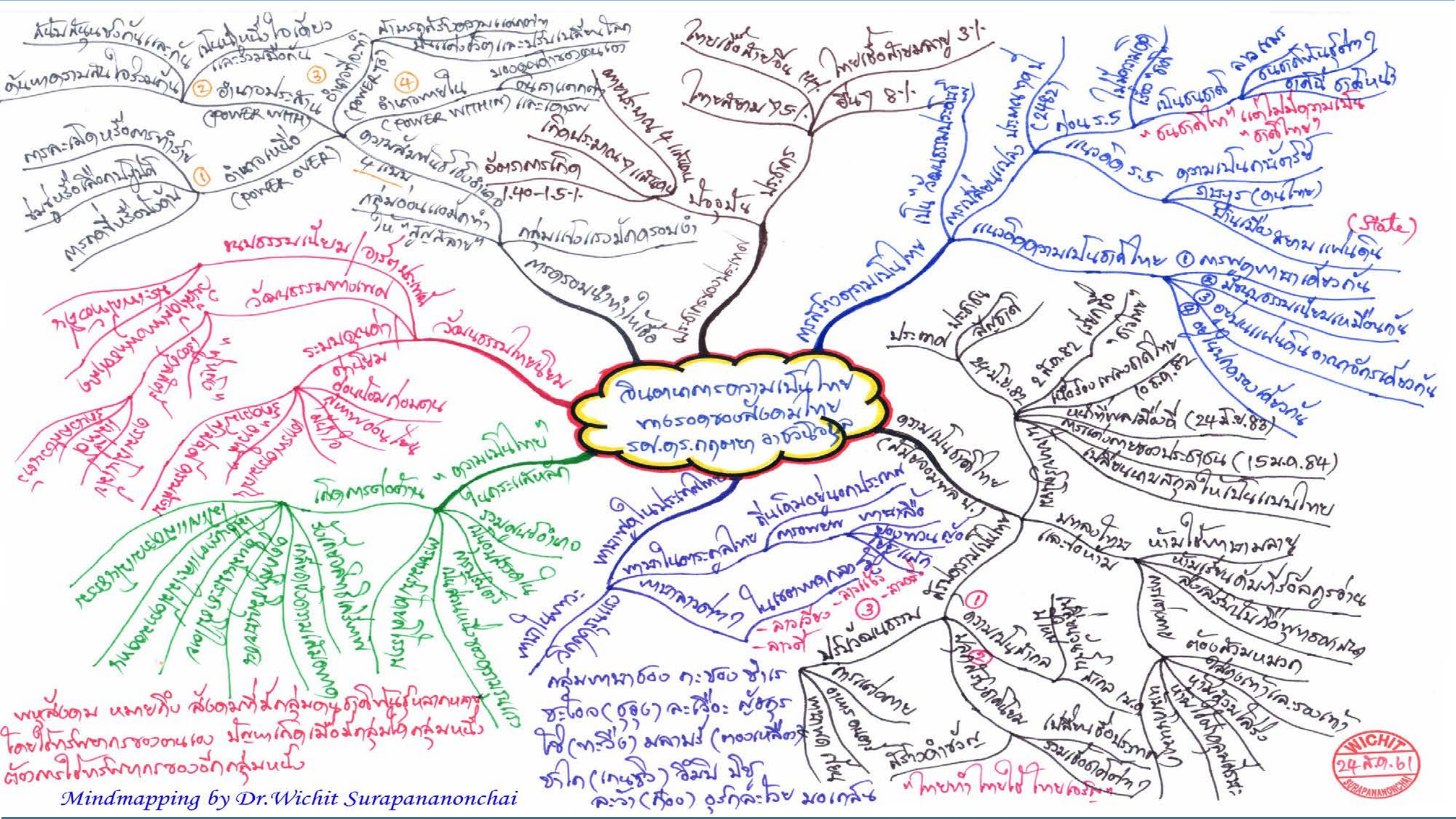
สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน
 เกิดขึ้นได้
 หากไม่สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี
 สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี
 หากไม่สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี
 มร.ชวรัตน์ มานพปัทมกุล
 ความเป็นอยู่ที่ดี
 หากไม่สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี

"สันติสุข" เกิดจากสันติสุข
 สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี
 หากไม่สันติสุข: ความเป็นอยู่ที่ดี

ภาคประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ

- การสร้างกระบวนการสันติภาพ
- ลักษณะหรือประเภทของงานที่ภาคประชาสังคมจะทำได้ในกระบวนการสันติภาพ
- ตัวอย่างงานของกระบวนการสันติภาพที่ภาคประชาสังคมทำ
- ปัญหาบางอย่างที่ภาคประชาสังคมเผชิญในกระบวนการสันติภาพ

กระบวนการสันติภาพต่างอย่างไรกับมาตรการต่างๆที่ทำกันอยู่

- มีคณะต่างๆ ลงมามีข้อเสนอมาตรการต่างๆ ร่วมกันคิดว่าขาดอะไร ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเดียวของกระบวนการสันติภาพ
- **กระบวนการสันติภาพจะมี 2 ประการที่สำคัญ** ประการแรก คือ **มีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการต่างๆ** อาจมีทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การศึกษา การพัฒนา กระบวนการสันติวิธี ถ้าไม่สัมพันธ์กัน ก็ไม่เกิดอะไรขึ้น
- รัฐบาลยี่ดุษุทธศาสตร์การพัฒนา **งานพัฒนาทำไม่ได้ถ้าไม่ลดความรุนแรงก่อน** การพัฒนาที่มาจากล่างขึ้นไปข้างบน ทิศทางการพัฒนาที่จะช่วยแก้ปัญหาต้องมาจากพื้นที่และก็ต้องมาจากหลายส่วนของพื้นที่
- ส่วนที่สำคัญ คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ แต่ผู้นำจะเกี่ยวกับการพัฒนาได้หรือไม่ในขณะที่พื้นที่ยังมีความรุนแรง มีความไม่ไว้วางใจผู้นำในพื้นที่เพราะคิดว่าผู้นำมีส่วนสร้างความรุนแรง ไม่ให้ผู้นำในพื้นที่มีสิทธิตัดสินใจเชิงงบประมาณ **คนในพื้นที่จึงไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเพราะมีความไม่ไว้วางใจอยู่**
- **สิ่งที่ยากที่สุดในการพูดคุยกับผู้ก่อการหรือผู้ที่ใช้ความรุนแรงและชักชวนให้เขาเข้ามาในกระบวนการสันติภาพ** คือ การที่เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นต้องบังคับใช้กฎหมายให้ได้ ปัญหาคือไม่ได้จัดลำดับว่าจะต้องทำอะไรก่อนหลัง เพราะฉะนั้นในกระบวนการสร้างสันติภาพมันต้องมีการจัดลำดับมาตรการต่างๆด้วยว่าเชื่อมโยงกันอย่างไร ไม่เช่นนั้นก็ไม่สำเร็จ

กระบวนการสันติภาพต่างอย่างไรกับมาตรการต่างๆที่ทำกันอยู่

- ประเด็นที่สอง การออกแบบกระบวนการสันติภาพ จริงๆเป็นเรื่องที่ลึกซึ้ง เพราะไม่ใช่คิดเพียงว่าจะออกแบบอย่างไรให้หยุดความรุนแรง แต่เป็นการออกแบบว่าจะอยู่ร่วมกันอย่างไร เป้าหมายสุดท้ายของกระบวนการสันติภาพ คือ อยากอยู่ร่วมกันอย่างไร ดังนั้นจะต้องเห็นรูปร่างสังคมที่เราอยากจะทำให้เกิดขึ้น ในที่สุด ต้องมีภาพให้เห็นว่าถ้าทำสำเร็จตามลำดับแล้ว สังคมจะเป็นอย่างไร ซึ่งต้องเป็นสังคมที่เราอยากจะทำให้เกิดขึ้นด้วย
- กระบวนการสันติภาพแยกไม่ออกจากสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ เราอยากเห็นสังคมเป็นอย่างไร คนในพื้นที่อาจอยากเห็นสังคมซึ่งไม่เหมือนกับที่คนพื้นที่อื่นอยากเห็น เราจะทำอย่างไร เพราะอยากเห็นสังคมเป็นอย่างไร พร้อมที่จะจ่ายเท่าไร สำหรับการเห็นสังคมแบบนั้น กระบวนการสันติภาพต้องอยู่บนพื้นฐานว่าเราอยากเห็นสังคมเป็นอย่างไร
- สองประเด็นนี้ คือ เรื่องความสัมพันธ์ของมาตรการกับการออกแบบกระบวนการสันติภาพในแง่ของสิ่งที่ต้องลงทุน (cost) แม้จะเป็นนามธรรม แต่หากไม่ทำก็จะมีพลังที่จะเดินต่อ การทำงานด้านสันติภาพเป็นเรื่องยาก ความยากนี้ ถ้าเรามั่นใจว่ากำลังทำเพื่อสิ่งที่ปรารถนา เราก็พร้อมที่จะเสียสละเพราะเชื่อว่าจะได้เห็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าทำไปโดยไม่เห็นปลายทางก็อาจทำให้ท้อได้

ภาคประชาสังคมอาจเผชิญในการทำงานด้านสันติภาพ

- การประสานงานระหว่างกลุ่มที่มีเป้าหมายระยะยาวเหมือนกัน แต่เป้าหมายระยะสั้นต่างกัน เป้าหมายระยะยาว คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่เป้าหมายระยะสั้นบางครั้งอาจสวนทางกัน การทำงานของกลุ่มหนึ่งอาจไปลบความคืบหน้าของอีกกลุ่มหนึ่ง
- สันติภาพและความยุติธรรมเป็นเรื่องเดียวกันที่ต้องประสานจังหวะ หากประสานได้ดีจะทำให้โอกาสทั้งสองอย่างเพิ่มขึ้น
- การประสานงานแต่ละกลุ่มต้องร่วมกันคิดว่าจะทำอย่างไรให้เป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกัน ท่ามกลางความรุนแรง มีการละเมิดสิทธิมาก
- การประสานงานระหว่างกลุ่มที่มีเป้าหมายระยะยาวต่างกัน บางคนที่ไม่อยากมีสันติสุข ถี้ออาจออกไปปฏิบัติการเอง แทนรัฐ และกลุ่มที่อาจไม่เห็นด้วยกับสันติวิธี นี่คืปัญหา ทำอย่างไรที่จะรวมคนที่ไม่อยากอยู่ร่วมกันให้เข้ามาอยู่ด้วยกัน

ภาคประชาสังคมอาจเผชิญในการทำงานด้านสันติภาพ

- การประสานงานระหว่างภาคประชาสังคมในพื้นที่กับภาคประชาสังคมที่มาจากนอกพื้นที่ การเคลื่อนไหว ระหว่างภาคประชาสังคมที่อยู่ในพื้นที่ความรุนแรงและนอกพื้นที่ตรงนี้ต้องดูความเหมาะสมตามจังหวะเวลาความพร้อม
- งานกระบวนการสันติภาพของภาคประชาสังคม ที่ต้องทำซึ่งไม่อยู่ในพื้นที่ เช่น การดูเรื่องพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ การตรวจสอบงบประมาณ เป็นต้น ในหลายประเทศมีปัญหาการประสานงานระหว่างภาคประชาสังคมในพื้นที่กับนอกพื้นที่จึงเป็นเรื่องยาก
- **อิทธิพลของแหล่งทุน** ภาคประชาสังคมต้องอาศัยแหล่งทุนภายนอกเพราะไม่มีทุนเพียงพอ แหล่งทุนมีการกำหนดลักษณะงาน ทั้งที่ไม่เข้าใจปัญหาที่แท้จริง มีแรงกดดันจากแหล่งทุน **ปัญหาของแหล่งทุนไม่ได้มีเพียงแต่ว่ามันทำงานอยู่ที่ไหน แต่มีปัญหารื่องการเขียนรายงานด้วย**
- **คนที่มีความคิดที่สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาอาจบังเอิญสื่อสารไม่ได้กับแหล่งทุน** นี่เป็นปัญหา คนที่คิดดีที่จะแก้ปัญหาได้ต้องหาวิธีสื่อสารกันให้ได้

ความสำเร็จที่ผ่านมา

- ภาคประชาสังคมเริ่มมีการรวมกลุ่มกันทำงานในรูปแบบของเครือข่ายมากขึ้น เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ทำงานด้วยจิตอาสา หรือการรวมตัวกันของภาคประชาสังคม
- พื้นที่สาธารณะสำหรับให้ภาคประชาชนได้มีโอกาสพูดคุยกันมีมากขึ้น และสามารถเรียนรู้การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมต่างๆมากขึ้น ซึ่งพูดได้ว่าสังคมเริ่มเปิดกว้างมากขึ้น มีการปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมกันมากขึ้น
- ประชาชนเริ่มเรียนรู้ในการปกป้องสิทธิของตัวเองมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการทำงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและกฎหมายในพื้นที่ เช่น ศูนย์ทนายความมุสลิม ที่ลงพื้นที่ทำกิจกรรม พูดคุย และทำงานกับชาวบ้าน
- สถาบันการศึกษาใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหามากขึ้น
- สื่อทางเลือกในพื้นที่มีเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเลือกบริโภคสื่อกระแสรองได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการยกระดับการนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงให้สาธารณะได้รับรู้และวิเคราะห์อย่างรอบด้านมากขึ้น
- องค์กรภาคประชาสังคมสามารถเข้าถึงชุมชนได้มากขึ้น
- การทำงานของภาคประชาสังคมได้สร้างความเปลี่ยนแปลงบางส่วนในระดับบนเชิงนโยบาย รวมทั้งองค์กรต่างๆในกรุงเทพก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

- การทำกิจกรรมต่างๆขององค์กรภาคประชาสังคมยังคงถูกจับตามองจากรัฐอย่างหวาดระแวง ทำอย่างไรให้ภาครัฐเข้าใจบทบาทการทำงานในแบบขององค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่
- องค์กรภาคประชาสังคมมีความซ้ำซ้อนกัน และแย่งชิงทรัพยากรและกลุ่มเป้าหมาย ไม่แลกเปลี่ยนข้อมูลกันขาดการประสานงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานแบบแยกส่วน ไม่มีเวทีให้องค์กรต่างๆที่ทำงานในพื้นที่ได้มาแลกเปลี่ยน
- องค์กรภาคประชาสังคมบางส่วนที่รับเงินสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก ไม่สามารถกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาเองได้ เนื่องจากถูกแหล่งทุนกำหนดไว้แล้ว หรือบางกรณีองค์กรที่รับทุนก็ไม่กล้าบอกความต้องการของตัวเอง
- งบประมาณยังกระจุกตัว ไม่มีการกระจายให้องค์กรภาคประชาสังคมทำให้ประสบปัญหาขาดเงินทุนในการดำเนินงาน
- การประเมินผลการทำงานต่างๆยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงระหว่างผู้ให้ทุน ผู้ดำเนินการ และผู้รับผลประโยชน์
- ประชาชนมีปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถพึ่งพาได้ มีคำสั่งศาลที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นธรรม
- ผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา และขาดศักยภาพในการเสนอและวิเคราะห์ปัญหาของตัวเอง

การเสริมพลังและสร้างศักยภาพภาคประชาสังคม

- **เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการมีทัศนคติที่ดีในการทำงานของภาคประชาสังคม** ให้ความไว้วางใจสอดคล้องกับแนวทงสันติภาพมากขึ้น
- **การเพิ่มบทบาทภาคประชาสังคมในพื้นที่ให้เข้าสู่องค์กรที่มีอำนาจตัดสินใจ** เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างศักยภาพของประชาสังคม เปิดพื้นที่ให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบมากขึ้น
- **รัฐต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้าถึงแหล่งงบประมาณ** เนื่องจากภาคประชาสังคมเป็นงานอาสาสมัครและไม่มีแหล่งทุนของตัวเอง
- **การเลือกรับแหล่งทุน** คล้ายคลึงกันและสามารถทำงานร่วมกันได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อไปในอนาคต และเมื่อได้รับงบประมาณมาแล้ว จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งจะสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้ด้วย
- **ภาคประชาสังคมจากส่วนกลางจะสามารถเป็นตัวเสริมการทำงานของกลุ่มในพื้นที่** ในลักษณะของงานวิชาการหรือการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับสันติวิธีและความรุนแรง ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านงบประมาณที่ต่อเนื่อง
- **ภาคประชาสังคมต้องมีการอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง** รวมทั้งต้องมีการสร้างจิตวิญญาณหรือสามัญสำนึกในการทำงานให้มากขึ้น ซึ่งเชื่อว่าจะมีส่วนช่วยสร้างสันติภาพได้

การสร้างเครือข่ายเพื่อสันติภาพ

- ตั้งกลไกกลาง/ภาคีร่วมมือทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม ประสานงานทุกภาคส่วนและสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ในรูปแบบบูรณาการบนพื้นฐานของการไว้วางใจกันและกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
- จัดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานหรือในประเด็นอื่น ๆ ที่เห็นร่วมกัน ซึ่งควรจัดอย่างสม่ำเสมอ
- กำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาและการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมที่ชัดเจน
- ตั้งส่วนรับเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้านร่วมกัน เพราะคนไม่กล้าไปร้องทุกข์หน่วยงานของรัฐ ในขณะที่องค์กรรับเรื่องราวร้องทุกข์ของภาคประชาสังคมก็มีงานเข้ามาและไม่สามารถจัดการได้ทัน

เครือข่ายระหว่างภาคประชาสังคมด้วยตนเอง

- ตั้งองค์กรร่วม/สมาคม/สมัชชา/สภาประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ชัดเจนสำหรับการทำงาน หรือสร้างกลไกประสานงานร่วมเป็นเครือข่ายหลวมๆ ซึ่งอาจจะเรียกว่า “เครือข่ายประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ” หรือเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างกัน
- ตั้งสมัชชาประชาชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้/ สภาองค์กรบูรณาการสามจังหวัดชายแดนภาคใต้/ หรือสภาประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมองค์กรภาคประชาสังคมจากในและนอกพื้นที่เข้ามาเสริม แล้วค่อยๆ ขยายวงออกไป
- การสร้างกลไกการประสานงานร่วมเป็นเครือข่ายหลวมๆ หรือเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างกันเท่านั้น เนื่องจากเกรงว่าหากจัดตั้งเป็นองค์กรเดียวกันแล้วอาจจะเกิดความวุ่นวายได้
- ไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวกันในแนวทางใด ก็ควรที่จะมีทีมหรือคณะทำงานซึ่งทำหน้าที่ในการประสานงาน การบริหารจัดการ และเสริมสร้างศักยภาพในเชิงวิชาการด้วย โดยมีการรวมพลัง 3 ระดับ คือ **ระดับพื้นที่**เองในส่วนของชาวบ้าน **ระดับคนทำงานในพื้นที่ด้วยกัน** และ**ระดับส่วนกลาง** ซึ่งทั้ง 3 ระดับต้องเชื่อมโยงกัน โดยวัตถุประสงค์และกิจกรรมของเครือข่ายร่วมกัน

ลักษณะปัญหาพัฒนาธรรมในสังคมไทย

- การเรียกร้องสิทธิทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยในชาติ
- ความขัดแย้งกับวัฒนธรรมของกลุ่มชนท้องถิ่นดั้งเดิม เพราะการบังคับใช้กฎหมาย
- การเมืองของอัตลักษณ์ของคนพลัดถิ่น
- ความขัดแย้งและอคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมในฐานะลีลาชีวิตที่แตกต่างกัน

แนวทางสู่สันติภาพ

- **ประสบการณ์ในประเทศต่างๆ**
- **กระบวนการและวิธีการ**

กรณีศึกษา “ การสร้างความปรองดอง จาก 10 ประเทศ ”

จากรายงานวิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติ จัดทำโดย สถาบันพระปกเกล้า มีนาคม พ.ศ. 2555

	เวลาเจรจา	สาเหตุขัดแย้ง	การจัดการ	คณก.หาความจริง
South Korea	10	เรียกร้อง ปชต.	ปชช.กดดัน	ตั้งคณะกรรมการ
South Africa	10	ไม่เป็นธรรม	สร้างภาพอนาคตร่วมกัน	ตั้งคณะกรรมการ
Aceh Indonesia	7	ไม่เป็นธรรม	เจรจา/ตปท.	ตั้งคณะกรรมการ
North Ireland	26	ไม่เป็นธรรม	เจรจา/ตปท.	ตั้งคณะกรรมการ
Rwanda	8	ไม่เป็นธรรม/กดขี่	คณก.ปรองดอง	ตั้งศาล กาชชา
Chili	17	อุดมการณ์แตกต่าง	เลือกตั้ง	ตั้งคณะกรรมการ
Columbia	22	อุดมการณ์แตกต่าง	ปรับปรุงกฎหมาย	คณก. ฟันฟู
Morocco	16	เรียกร้อง ปชต.	ให้ฝ่ายตรงข้ามมารับตำแหน่ง	ตั้งคณะกรรมการ
Bolivia	3	ไม่เป็นธรรม	ลงประชามติ	
Germany	8	อุดมการณ์แตกต่าง	การเจรจา	ตั้งคณะกรรมการ

	เวลาเจรจา	ชดเชยเยียวยา	การจัดการ	ทัศนคติเปลี่ยนแปลง
South Korea	10	เยียวยา	ปชช.กดดัน	ทหารให้คำมั่นจะไม่เกิดอีก
South Africa	10	เยียวยา	สร้างภาพอนาคตร่วมกัน	มองอนาคตร่วมกัน
Aceh Indonesia	7	เยียวยา	เจรจา/ตปท.	ความรุนแรงไม่แก้ปัญหา
North Ireland	26	เยียวยา	เจรจา/ตปท.	ความรุนแรงไม่แก้ปัญหา
Rwanda	8	เยียวยา	คณก.ปรองดอง	อยู่ร่วมกัน
Chili	17	เยียวยา	เลือกตั้ง	หวงแหน ปชต.
Columbia	22	เยียวยา	ปรับปรุงกฎหมาย	การเจรจา
Morocco	16	เยียวยา	ให้ฝ่ายตรงข้ามมารับตำแหน่ง	รับรู้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน
Bolivia	3		ลงประชามติ	ยอมรับความแตกต่าง
Germany	8	เยียวยา	การเจรจา	ยึดถือความเท่าเทียม

	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
South Korea	ภาคประชาชนเข้มแข็งผลักดันให้เปลี่ยนแปลง
South Africa	มีเจตจำนงทางการเมือง/สร้างภาพอนาคตร่วมกัน
Aceh Indonesia	มีเจตจำนงทางการเมือง/เจรจากับศัตรู
North Ireland	มีเจตจำนงทางการเมือง/มีส่วนร่วม/ได้รับแก้ไขปัญหาโครงสร้าง/สร้างบรรยากาศ
Rwanda	สร้างความร่วมมือ
Chili	ตปท.กดดัน
Columbia	ภาคประชาชนเข้มแข็ง/มีเจตจำนงทางการเมือง/ปรับปรุงกฎหมาย
Morocco	สร้างประชาธิปไตย/การมีส่วนร่วม
Bolivia	ปฏิรูปกฎหมาย/ยอมรับความแตกต่าง
Germany	สร้างอนาคตร่วม/ลดความเหลื่อมล้ำ

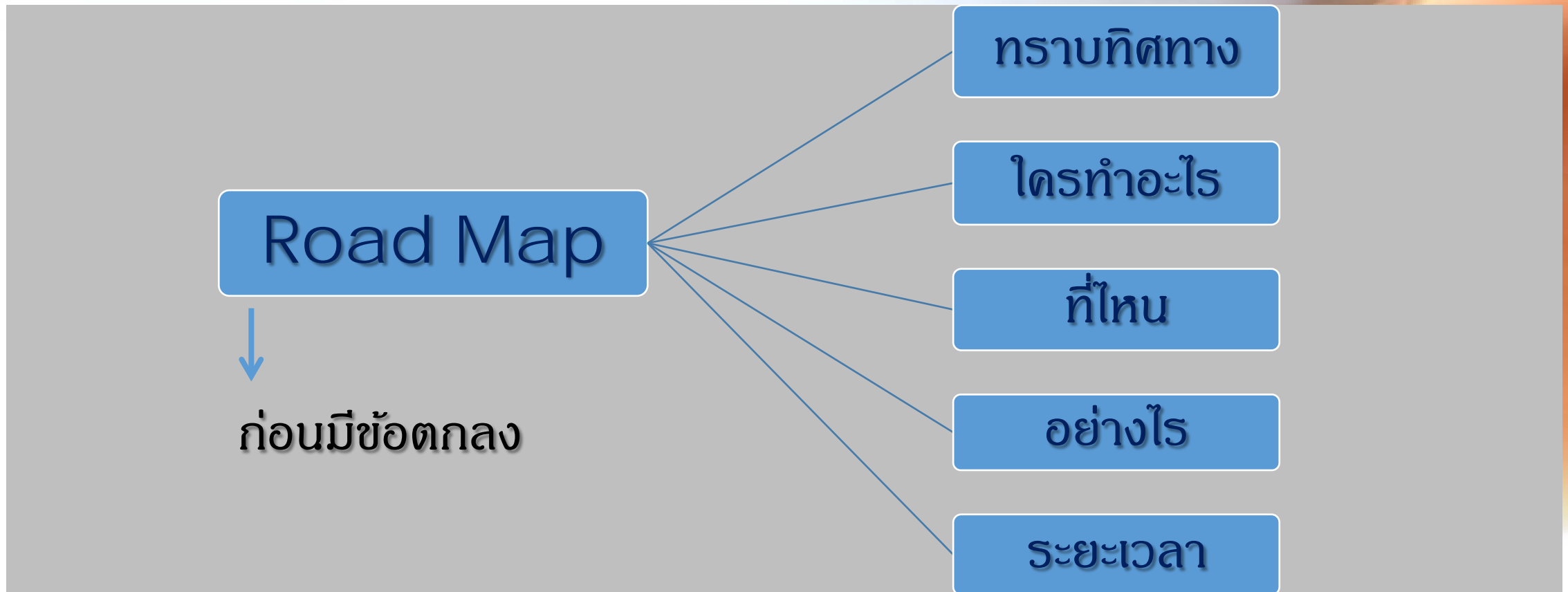
กรณีศึกษา Rwanda

- เป็นประเทศกำลังพัฒนา มีการคอร์รัปชันเหมือนประเทศไทยเรา ประชาชนยากจน
- อัตราการศึกษาของคนในชาติต่ำ
- การแบ่งปันทรัพยากรไม่เป็นธรรม
- สังคมขาดความยุติธรรม ความขัดแย้งจึงมีขึ้นเป็นระยะ
- วิทยู ซึ่งเป็นสื่อสำคัญของรัฐที่ชาวฮูตู โหมกระพือความขัดแย้ง "ความเกลียดชัง" และ "ความมัวเมาอำนาจ"

แนวทางสันติภาพแต่ละพื้นที่จะมีอัตลักษณ์เป็นของตัวเอง

- ความขัดแย้ง - เรื้อรังยาวนาน - มองไม่เห็นทางออก

Road Map

เมื่อไม่มีข้อตกลง

ทิศทางเดินที่เป็นรูปธรรม

การช่วงชิงการนำโดยธรรมชาติ

ใครเสนอ Road Map ก่อน
คือฝ่ายรุก – ดุมเกมได้

Myanmar ดนกลุ่มน้อยยื่น RM
แล้วเข้าคุยโดยเจรจา

โครงสร้าง Road Map

- 1) เริ่มจากคนนอก บุคคลที่ 3
Israel/Palestine
(USA/Russia/UN/EU) ไม่ใช่คู่ขัดแย้งเสนอ
- 2) คู่ขัดแย้งเสนอ Russia เสนอแก้ไข Case ใน
Spain กลุ่มต่อต้านเสนอ ETAC Euskadi
Ta Askatasuna
- 3) ภาคประชาสังคมเสนอ เช่น ปัจจุบัน IPP

แบบที่ 3 กรณี ภาคประชาสังคม Israel ภาคประชาสังคม Palestine ระหว่าง Road Map ต้องการรวม 2 รัฐ

เป็นเรื่องยาก ไม่ประสบความสำเร็จ แต่ไม่ล้มเหลว เพราะยังไม่ได้เริ่มต้น RM ยังใช้ความรุนแรง 2 ฝ่าย

สถิติการใช้ RM

พื้นที่ขัดแย้ง 104 แห่งทั่วโลกมี 41 แห่งที่ยุติลงได้ด้วยการตกลงสันติภาพ และ 50% ของ 41 แห่ง มีการใช้ RM

ในพื้นที่ 9 แห่งที่พยายามสู่การแก้ไขปัญหา 4 แห่งยุติด้วยชัยชนะของทหาร อีก 50 แห่ง ไม่มีทางออกสู่สันติภาพ *ภาคใต้เป็นแบบนี้

สันติภาพเชิงบวก

- สามารถยุติได้ด้วย ต้องการหาจุดลงตัวร่วมกัน ทั้งสองฝ่าย
เชิงลบ ไม่มีความรุนแรง
เชิงบวก มีการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจ ไปสู่ความเป็นธรรม หรือมีความยุติธรรม

อีกฝ่ายเรียกร้อง “ต้องการยุติความรุนแรง”

อีกฝ่ายเรียกร้อง “ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรม”

มีเสรีภาพในสังคม

“จุดยืนต่างกัน – ต้องการจุดสนใจร่วม ช่วยได้ด้วย **RM**”

ตัวอย่าง

- ทั้งโลกเมื่อสันติภาพเริ่มต้น ความรุนแรงเพิ่มขึ้น ไม่น้อยลงจากเดิม
- **Africa** ช่วง 3 ปีแรก รุนแรงเพิ่มเป็น 3 เท่า แต่ **Peace Process** ยังต้องอดทน ยืนหยัดอยู่ใน **RM 3** ปี มาลดลงใน ปีที่ 4
- เขาต้องการลดความรุนแรง เป็นความคาดหวังที่ไม่เป็นความจริง จากประสบการณ์ทั่วโลก

พื้นที่สาธารณะ

ทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมตามประเพณี กิจกรรมพิเศษ ลานหมู่บ้าน ศาลาประชาคม

ทำประโยชน์ร่วมกัน สวนสาธารณะ สนามเอนกประสงค์ วิทยุชุมชน เว็บไซต์ แหล่งน้ำ
อินเทอร์เน็ต ป่าชุมชน พื้นที่เลี้ยงสัตว์

ใช้ทรัพยากรร่วมกัน แหล่งน้ำ ป่าชุมชน พื้นที่เลี้ยงสัตว์ งบประมาณ

- **ประโยชน์ที่ตามมา** แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่เป็นชุดเดียวกัน มีความเท่าเทียมกัน เกิดพฤติกรรมและท่าทีที่ร่วมกันคิด วางแผนและทำงานร่วมกัน เกิดสังคมสมานฉันท์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พื้นที่สาธารณะลดลง

- พื้นที่สาธารณะลด วัฒนธรรมเปลี่ยน กิจกรรมน้อย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การรับรู้ต่างกัน ข้อมูลคนละชุด ข้อมูลผิดเพี้ยน ทำที่ไม่ดีต่อกัน ผลประโยชน์ต่างกัน
- การที่สังคมแตกแยกเป็นเพราะ รากแก้วที่เชื่อมโยงจิตใจคนไทย ถูกลดความสำคัญลง สถาบันพระมหากษัตริย์และศาสนาถูกคุกคาม วัฒนธรรมเดิม ปะทะกับวัฒนธรรมใหม่
- สังคมแปลกแยก เกิดความขัดแย้ง ความไม่สงบสุขเกิดขึ้น

พื้นที่สาธารณะลดลง และพื้นที่ส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น ถูกยึดครองด้วยประโยชน์ส่วนตนทางพาณิชย์
และการเมือง

พื้นที่สาธารณะน้อยลง กิจกรรมน้อยลงถูกแทนที่ด้วยกิจกรรมส่วนตัว

- เกิดการแย่งชิงผลประโยชน์ของใครของมัน
- อยู่แบบตัวใครตัวมัน
- ทรัพยากรที่เคยใช้ร่วมกันหดหาย
- สังคมที่มีแต่ปัจเจกแต่ละคน ต่างคนต่างอยู่ตัวใครตัวมัน
- ใช้ข้อมูลที่ต่างกัน เกิดความจริงคนละชุด
- พฤติกรรม / ทำที่ต่างกัน ต่างคนต่างไม่เข้าใจกัน
- สังคมแตกแยกแบ่งฝักฝ่าย

ผลที่ตามมา

- แย่งชิงผลประโยชน์
- เอาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความเห็นของตน มาต่อสู้กัน
- มีที่ทำและพฤติกรรมไปสู่ความแตกแยก
- ต้องการสิทธิและเสรีภาพของตน แต่ไปทับสิทธิและเสรีภาพผู้อื่น
- สังคม/ชุมชนเริ่มอ่อนแอ
- ไม่มีการป้องกันทางสังคมที่จะระงับความขัดแย้งไม่ให้ลุกลาม
- เกิดความขัดแย้ง แตกแยก

อนาคต

- สร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มที่จะป้องกันความขัดแย้ง
- รู้ต้นเหตุแห่งความขัดแย้ง
- ต้องสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- ลดวิธีแข่งขันไปสู่วิถีแห่งการแบ่งปัน
- สร้างชุมชนและสังคมให้เข้มแข็ง
  - มีการแบ่งปันความรู้และข้อมูลร่วมกัน
  - มีทำที่ที่ดีต่อกัน เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เคารพเสรีภาพของผู้อื่น
  - เกิดวิถีแห่งสันติ

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

